

STRATEGI
PROGRAM
PLAN
POLICY

▶ **RIKTLINJER**

REGLER

**RIKTLINJER FÖR STUDIE- OCH
YRKESVÄGLEDNING FÖR
SAMTLIGA
UTBILDNINGSNÄMNDENS
VERKSAMHETER I HÖGANÄS
KOMMUN**

**HÖGANÄS
KOMMUN**

Fastställt av: Utbildningsnämnden

Datum: 2018-09-18, § 48

För revidering ansvarar: Utbildningsförvaltningen

För eventuell uppföljning och tidplan ansvarar: Utbildningsförvaltningen

Dokumentet gäller för: Utbildningsförvaltningen

Dokumentet gäller till och med: Tillsvidare

RIKTLINJER FÖR STUDIE- OCH YRKESVÄGLEDNING FÖR SAMTLIGA AV UTBILDNINGSNÄMNDENS VERKSAMHETER I HÖGANÄS KOMMUN

INLEDNING

SKOLLAG

Elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Även den som avser att påbörja en utbildning ska ha tillgång till vägledning.¹

PRAKTISK ARBETSLIVSORIENTERING

Huvudmannen ansvarar för att praktisk arbetslivsorientering (prao) anordnas för alla elever under sammanlagt minst tio dagar från och med årskurs 8. Syftet med prao är att eleverna ska få kunskaper om arbetslivet inför kommande studie- och yrkesval. Prao för en elev ska i första hand anordnas på en arbetsplats och i andra hand genom att eleven deltar i undervisning på ett yrkesprogram i gymnasieskolan. Om det finns synnerliga skäl får andra former av arbetslivsorienterande insatser ersätta prao för en elev.

LÄROPLANSMÅL

Skolans mål är att varje elev

- kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden
- har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv
- har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder²

ALLMÄNNA RÅD ARBETE MED STUDIE- OCH YRKESVÄGLEDNING

Syftet med studie- och yrkesvägledning är att ge eleverna förutsättningar att hantera frågor som rör val av studier och yrken. En ständigt pågående samhällsutveckling och snabba förändringar på arbetsmarknaden bidrar ytterligare till svårigheter att förutse villkoren i arbetslivet. Studie- och yrkesvägledning är en viktig del i det livslånga lärandet och ett stöd i en individs ständigt pågående karriärprocess. Studie- och yrkesvägledaren har en central roll och huvudmannen och rektorn ett särskilt ansvar att se till att arbetet organiseras och

¹ Skollag 2010:800 2 kap. 29§

² Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011, § 2.6; Läroplan för grundskola 2011 § 2.5.

genomförs på ett sådant sätt att eleverna får den studie- och yrkesvägledning de behöver. Mångfalden av både yrken och utbildningar, tillsammans med en ständigt pågående samhällsutveckling, gör att eleverna kan uppleva det komplicerat och svårt att överblicka sina möjligheter. Eleven behöver utveckla kunskaper och färdigheter för att hantera valsituationer. Det är därför viktigt att studie- och yrkesvägledningen påbörjas tidigt och sker kontinuerligt under hela utbildningstiden.³

UTBILDNINGSNÄMNDENS MÅL

Höganäs kommuns vision och strategi samt utbildningsnämndens mål styr verksamheternas arbete med studie- och yrkesvägledning.

RIKTLINJER STUDIE- OCH YRKESVÄGLEDNING HÖGANÄS KOMMUN

Alla elever ska få studie- och yrkesvägledning inför sina utbildnings- och yrkesinriktningsval. Varje elev ska, oavsett skolform och utifrån sina förutsättningar, genom hela sin utbildning⁴

- bli medveten om sig själv
- bli medveten om olika valalternativ, såsom olika utbildningar och yrken
- bli medveten om relationen mellan sig själv och valalternativen
- lära sig att fatta beslut
- lära sig att genomföra sina beslut

All personal, lärare, rektorer och studie- och yrkesvägledare ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola

- kan göra väl underbyggda, medvetna val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning

För att hantera valsituationer behöver eleven utveckla ett antal kompetenser som visar på strukturerade sätt att samla, analysera, sätta samman och organisera sig själv och utbildnings- och yrkesinformation samt ha färdigheter att kunna fatta och genomföra beslut och hantera övergångar och växlingar i livet. Med andra ord ska eleven ges möjlighet att utveckla en så kallad valkompetens.

STUDIE- OCH YRKESVÄGLEDNING, HELA SKOLANS ANSVAR

Studie- och yrkesvägledning kan beskrivas i både *vid* och *snäv* bemärkelse. Vägledning i *vid* bemärkelse är all den verksamhet som bidrar till att ge elever kunskaper och färdigheter som underlag för att fatta beslut om framtida studie- och yrkesval. Det handlar till exempel om praktiska arbetslivserfarenheter, undervisning som rör arbetslivet, studiebesök, utbildningsinformation och aktiviteter för att utveckla elevens självkänedom.

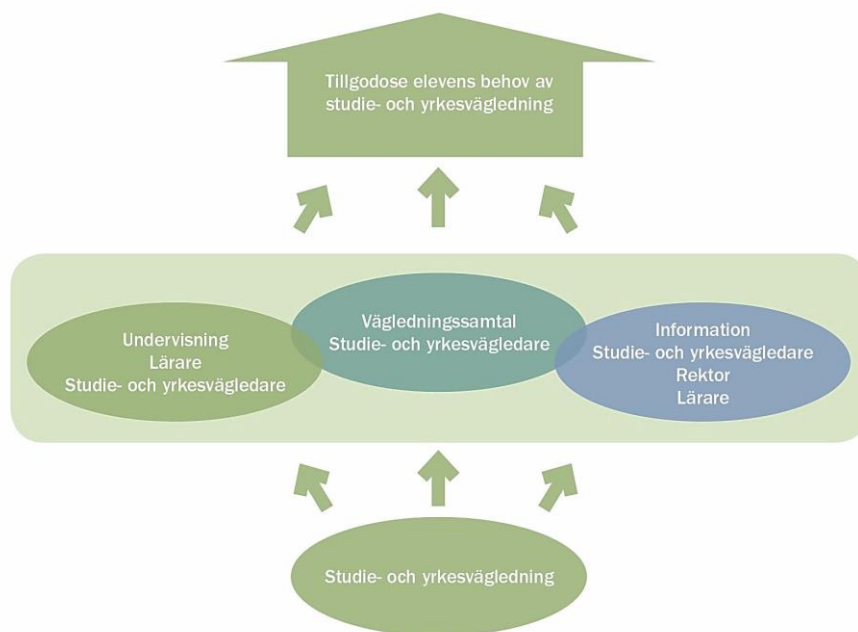
³ Allmänna råd Arbete med studie- och yrkesvägledning s.11.

⁴ Allmänna råd Arbete med studie- och yrkesvägledning s. 12

Studie- och yrkesvägledning i *snäv* bemärkelse är den personliga vägledning som studie- och yrkesvägledaren ger i form av vägledningssamtal, individuellt och i grupp. Här ges den enskilde eleven möjlighet att reflektera över sig själv i relation till olika framtidsvägar. Studie- och yrkesvägledningen måste utgå från elevens behov och förutsättningar samt kunna anpassas för att på bästa sätt stödja eleven att gå vidare i sin valprocess och att genomföra sina beslut för att kunna göra väl underbyggda val och fatta väl övervägda val.

5

ROLLER OCH ANSVARFÖRDELNING

För att studie- och yrkesvägledning ska bli hela skolans ansvar krävs tydlig roll- och ansvarsfördelning.

Alla som arbetar i skolan ska

- verka för att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö
- bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller social eller kulturell bakgrund
- verka för att utveckla kontakter mellan de olika skolformerna grundskola-gymnasium samt universitet och högskola.
- arbeta för att presumtiva elever ska få kännedom om verksamhetens utbildningar

⁵ Allmänna råd Arbete med Studie- och yrkesvägledning

Rektorns ansvar

- utveckla samverkan med skolor och arbetslivet utanför skolan så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning
- organisera och systematiskt följa upp skolans arbete med studie- och yrkesvägledning som en del av skolans kvalitetsarbete genom att kartlägga verksamheten utifrån Skolverkets material BRUK
- se till att det finns rutiner och metoder för att planera, utvärdera och utveckla studie- och yrkesvägledningen så att den tillgodoser elevernas behov av vägledning
- tydliggöra hur ansvaret för studie- och yrkesvägledningen är fördelat mellan studie- och yrkesvägledare, lärare och övrig personal samt formerna för samarbetet dem emellan
- ansvara för att en lokal handlingsplan för skolans arbete med studie- och yrkesvägledning finns och revideras årligen
- se till så att såväl planering av, som erfarenheter från prao, integreras i olika ämnen i grundskolan med utgångspunkt i vad lärare och rektorer lokalt anser vara lämpligast
- vid synnerliga skäl ersätta prao för en elev med andra former av arbetslivsorienterande insatser
- se till att studie- och yrkesvägledning sker kontinuerligt och integrerat i utbildningen under studietiden, detta så att eleven ges förutsättningar att göra väl underbyggda studie- och yrkesval samt se till att eleverna, utifrån sina behov, erbjuds vägledningssamtal

Lärarens ansvar

- bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning
- medverka till att utveckla kontakter med mottagande skolor samt organisationer, företag och andra som kan bidra till att berika skolans verksamhet och förankra den i det omgivande samhället
- ge eleverna möjlighet att utveckla en förståelse för hur kunskaper i ämnet kan ha betydelse i arbetslivet och på så sätt utgöra ett underlag för deras framtida studie- och yrkesval
- utmana, problematisera och visa på alternativ till traditionella föreställningar om kön, kulturell och social bakgrund som annars kan begränsa elevernas framtida studie- och yrkesval
- ge eleverna möjlighet att utveckla allsidiga kunskaper om hur arbetslivet fungerar
- hjälpa eleverna att utifrån elevernas ålder och mognad utveckla förmåga till studieplanering samt se konsekvenser av val
- tillsammans med studie- och yrkesvägledare göra en plan för hur prao integreras i undervisningen, såväl planering av som erfarenheter från prao så att syfte och mål är tydligt för eleverna innan de kommer ut på en arbetsplats

Studie- och yrkesvägledarens ansvar

- informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och särskilt uppmärksamma möjligheterna för elever med funktionsnedsättning
- vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser
- bidra med sådana specialistkunskaper som kan ha betydelse för elevernas studie- och yrkesval
- tillsammans med övrig personal samverka och vid varje läsårsstart planera och informera hur studie- och yrkesvägledningen ser ut för varje årskurs och vilka aktiviteter som är inplanerade för året
- tillsammans med lärare ge eleven möjlighet att utveckla sin förmåga att genomföra sina val av studier och yrken
- tillsammans med lärare göra en plan för hur praon integreras i undervisningen, såväl planering av som erfarenheter från praon så att syfte och mål är tydligt för eleverna innan de kommer ut på en arbetsplats
- att integrera studievägledningen och studievägledarna i undervisningen
- att omvärldsbevaka och utifrån kunskaper om aktuell sökbild och gymnasieantagning ge rektor och lärare återkoppling om hur arbetet på skolan kan se ut kommande år
- i samarbete med utbildningsförvaltningens praktiksamordnare se över rutiner och blanketter för praktikperioden så att dessa följer lagkrav

Huvudmannen ansvarar

- för att varje skola har en organisation för praon
- för att erbjuda praktikplatser för alla elever
- se till att praoplatsen är lämplig och säker utifrån gällande arbetsmiljöregler

UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

På varje skola ska en handlingsplan, utifrån elevernas ålder och behov, för skolans arbete med studie- och yrkesvägledning upprättas. Skolans handlingsplan har sin utgångspunkt i Riktlinjer för studie- och yrkesvägledning för samtliga av utbildningsnämndens verksamheter i Höganäs kommun. Skolornas arbete med studie- och yrkesvägledning och praon följs upp årligen som en del av huvudmannens systematiska kvalitetsarbete.

